

KANSANHUOLTOMINISTERIÖ

Helsingissä
22 p:nä tammikuuta 1943.

Kiertokirje N:o 19.

Kansanhuoltolautakunnille.

Ostokorttiohjeita (N:o 1).

Ostokorttien jakeluaajat.

Yleinen ostokorttien jakelu, joka on tähän asti suoritettu kaksi kertaa vuodessa, suoritetaan nyt kolme kertaa vuodessa. Tänä vuonna on ensimmäinen yleinen ostokorttien jakelu maaliskuussa. Seuraava jakelu on toukokuussa sekä tämän jälkeen on seuraava jakelu syyskuussa.

Maaliskuun korttijakelu.

Maaliskuussa suoritettavassa korttijakelussa jaetaan leipä-, maatala-, ravintorasva-, maito-, liha-, T₁-tupakka- sekä yleisostokortit. Edellämainituista maaliskuussa jaettavista korteista ovat muut paitsi tupakka- ja yleisostokortit kahden kuukauden käyttöä varten.

Ostokorttien leimaus.

Maaliskuussa jaettavia ostokortteja, joita aletaan lähettää kansanhuoltolautakunnille näinä päivinä, ei saa leimata 8-kulmaisella leimasimella, jolla on leimattu nykyisin voimassaolevat ostokortit. Kansanhuoltolautakunnille tullaan toimittamaan näiden korttien leimaamista varten uudet leimasimet.

Tarkemmat ohjeet maaliskuussa jaettavien korttien leimaamisesta annetaan jakeluohjeissa, jotka tammi/helmikuun vaihteessa toimitetaan kansanhuoltolautakunnille. Ennen näiden jakeluohjeiden saapumista ei siis uusia kortteja saada leimata.

Kansanhuoltolautakunnille lähetettävät ostokorttimäärät.

Kansanhuoltolautakuntien ostokorttivarastot ovat yleensä olleet aivan liian suuret. Ministeriö tulee nyt lähettämään kortteja ainoastaan jakelutilastoihin perustuvat määrät, sillä jakeluperusteet ovat nyttemmin suurin piirtein vakiintuneet. Lisäksi on korttien painosmääriä laskettaessa tarkoin otettava huomioon kirjapainojen nykyinen rajoitettu suorituskkyky sekä paperin saannissa esiintyvät vaikeudet.

Tämän johdosta ministeriö lähettää maaliskuussa 1943 jaettavat ostokortit 15/11 1942 suoritettujen kortti-inventoinnin jakelumäärien perusteella. Jakeluvaramäärä läheteään jonkin verran yli 15/11 1942 jaettujen korttimäärien. Tämä on suuremmissa korttierissä n. 5 % ja pienemmissä jonkin verran suurempi, riippuen lähetettävien korttien kokonaismäärästä.

Kansanhuoltolautakuntien tulee hoitaa korttijakelu niillä korttimäärillä, jotka ministeriö lautakunnille toimittaa. Niissäkin kansanhuoltolautakunnissa, joissa on useampia jakelupaikkoja, on eri jakelupaikkojen entisiin jakelumääriin vertaamalla tarkoin etukäteen laskettava, kuinka paljon ostokortteja kuhunkin jakelupaikkaan jaetaan. Sen johdosta että jakelupaikkoja on useampia, ei ministeriö tule hyväksymään lisätilauksia jakelupaikkojen lukumäärän perusteella, vaan on saadut korttimäärät jaettava tarkoin eri jakelupaikkojen kesken.

Ministeriö lähettää maaliskuussa jaettavat ostokortit seuraavilla perusteilla:

Leipäkortit.

Leipäkorttien jakeluperusteet ovat muuttumatta verrattuna viime jakeluun. Tämän johdosta ovat lähetysmäärät samat kuin entiset jakelumäärät lisättyinä jakeluvaramalla.

Maatilakortit.

Kuten leipäkortit.

Rasvakortit.

Raskaan ja erittäin raskaan työntekijät tulevat saamaan nykyisin jaetun G_1 -kortin sijasta peruskortiksi F-kortin sekä lisärasvakortiksi yhden G_2 -kortin. Raskaana olevat ja imettävät naiset saavat nykyisen G_2 -kortin asemasta peruskortiksi F-kortin sekä lisärasvakorteiksi kolme G_2 -korttia. Sairaille jaetaan F-kortin lisäksi G_2 -kortteja lääkärintodistuksen perusteella. Muuten ovat jakeluperusteet entiset.

Tämän johdosta toimitetaan F-kortteja entinen F-korttien jakelumäärä lisättyinä D- ja E-leipäkorttien entisillä jakelumäärillä, jonka lisäksi toimitetaan vielä jakeluvaramaa.

G_1 -kortteja toimitetaan tämän johdosta niin paljon vähemmän kuin D- ja E-leipäkortteja on jaettu, jonka lisäksi toimitetaan vielä jakeluvaramaa. Eräille maaseutukunnille kuitenkin toimitetaan G_1 -kortteja vähintään jaettuja M_2 -kortteja vastaava määrä.

G_2 -kortteja, jonka jakeluperuste on edellä selostettu, toimitetaan D- ja E-korttien entinen yhteinen jakelumäärä lisättyinä noin 50 prosentilla.

G_3 -kortteja, jonka jakeluperuste on muuttumaton, toimitetaan entinen jakelumäärä lisättyinä jakeluvaramalla.

Maitokortit.

Raskaana olevat ja imettävät naiset saavat tähän astisen M_2 -kortin sijasta M_1 -kortin peruskortikseen sekä kaksi M_1 -korttia lisämaitokorteiksi.

Tämän johdosta M_1 -kortteja toimitetaan entinen M_1 -korttien jakelumäärä lisättyinä noin 15 prosentilla sekä M_2 -kortteja entinen jakelumäärä ilman lisäystä.

M_3 -kortteja, jonka jakeluperuste on muuttumaton, toimitetaan entinen jakelumäärä lisättyinä jakeluvaramalla.

M_4 -lisämaitokortteja toimitetaan ylläolevan johdosta kaksi kertaa suurempi määrä kuin aikaisemmin on jaettu G_2 -kortteja. Tämän lisäksi toimitetaan jakeluvaramaa.

Lihakortit.

Lihakortteja tulee olemaan kahta lajia, R_1 - ja R_2 -kortteja. R_1 -kortti on sama kuin tähänastinen R-kortti. R_2 -kortti on lisälihakortti, joita jaetaan yksi kappale raskaan työn tekijöille R_1 -kortin lisäksi sekä kaksi kappaletta erittäin raskaan työn tekijöille R_1 -kortin lisäksi.

Tämän johdosta R_1 -lihakortteja toimitetaan R-lihakortin jakelumäärä lisättyinä jakeluvaramalla.

R_2 -kortteja toimitetaan määrä, joka vastaa jaettujen D-korttien määrää yksinkertaisena ja jaettujen E-korttien määrää kaksinkertaisena lisättyinä jakeluvaramalla.

Tupakkakortit.

Nykyinen T_1 -tupakkakortti vaihdetaan uuteen T_1 -korttiin.

Tämän johdosta T_1 -tupakkakortteja toimitetaan syksyllä suoritetun jakelun mukainen määrä lisättyinä hyvin pienellä jakeluvaramalla.

Yleisostokortit.

Yleisostokorttien jakeluperuste on muuttumaton. Tämän johdosta yleisostokort-

tejä toimitetaan icentistä jakoa vastaava määrä lisätynä jakeluvaramalla.

Ostokorttien vastaanotto.

Ostokortteja vastaanottaessaan tulee kansanhuoltolautakuntien menetellä seuraavasti:

1) On todettava, että paketti on saapunut sille kansanhuoltolautakunnalle, jolle se on osoitettu. Jos paketti kuuluu jollekin toiselle kansanhuoltolautakunnalle, on se heti lähetettävä sille, jolle se kuuluu.

2) *Paketti on heti avattava ja siinä olevat kortit tarkoin laskettava.* Tarkastuslaskennan tulee suorittaa kaksi henkilöä, jotka vastaavat laskennan tarkkuudesta.

3) Paketissa olevaan vastaanottokuittiin on merkittävä saapuneet korttimäärät. Laskennan suorittaneiden henkilöiden on allekirjoitettava vastaanottokuitti.

4) *Vastaanottokuitti leimataan 8-kulmaisella ostokorttileimasimella* (jota ei toistaiseksi saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin tähän sekä käytännössä olevien ostokorttien leimaamiseen).

5) Vastaanottokuitit on heti tarkastuksen jälkeen lähetettävä kansanhuoltoministeriön lomakevarastolle, jossa ne heti verrataan lähetyslistojen kanssa.

Ostokorttien jälkitilaukset.

Niinkuin edellä on selostettu, *tulee kansanhuoltolautakuntien hoitaa korttijakelu niillä korttimäärillä, jotka ministeriö lautakunnille toimittaa.* Kun kansanhuoltolautakunta on saanut korttilähetyksen, tulee lautakunnan heti tarkistaa edellä selostettuihin jakeluperusteisiin verraten, onko saatu korttimäärä riittävä. Mikäli tällöin havaitaan, että esim. jossain korttissa, jonka jakeluperusteessa on tapahtunut muutos,

mahdollisesti jokin pieni lisämäärä olisi tarpeen, on tällainen *lisätilaus tehtävä kirjallisesti ja tarkoin perustellen.* Tarkoitukseen käytetään määrättyä ostokorttilauslomaketta, joita toimitetaan kansanhuoltolautakunnille myöhemmin ja joista annetaan ohjeet erikseen. *Puhelin- tai muunlaisia tilauksia ei hyväksytä.*

Ostokorttien säilytys.

Ostokorttivarkaudet jatkuvat. Tammi-kuussa tähän mennessä on murtauduttu kolmeen kansanhuoltolautakuntaan. Niinpä murtauduttiin taasen Espoon kansanhuoltolautakuntaan, jossa varkaiden ei kuitenkaan onnistunut saada kortteja haltuunsa, sillä päävarasto oli kunnan holvissa ja käsivarasto oli lujassa kassakaapissa kansanhuoltolautakunnan huoneistossa. Tätä kassakaappia eivät varkaat onnistuneet murtamaan auki yrityksistään huolimatta. Sensijaan Kokkolan ja Tampereen kansanhuoltolautakunnissa, joihin on myös murtauduttu, onnistui varkaiden saada kortteja haltuunsa huomattava määrä.

Tämän johdosta kansanhuoltoministeriö uudelleen kehoittaa kansanhuoltolautakuntia kiinnittämään mitä vakavinta huomiota ostokorttien turvalliseen varastoimiseen. Ostokortit on säilytettävä jossain paikkakunnalla tarkoitukseen käytettävissä olevassa holvissa, jolloin kunnan, pankkien tai säästökassojen holvit tulevat kysymykseen. Kansanhuoltolautakunnassa säilytettävä käsivarasto täytyy olla rajoitettu aivan välttämättömimpään päivän tarpeeseen. Yön ajaksi tulee kansanhuollon johtajan tai jonkin ostokorttien hoidosta vastuussa olevan henkilön ottaa käsivarasto ja ostokorttileimasimet mukaansa, ellei ole kunnollista kassakaappia käsivaraston säilyttämistä varten.

Heti kun uusia ostokortteja alkaa kan-
sanhuoltolautakuntaan saapua, on järjestet-
tävä yövartija ostokorttivarastoa vartioi-

maan, jos ei ole mahdollisuutta säilyttää
kortteja holvissa tai kassakaapissa.

Osastopäällikkö Onni Toivonen.

Toimistopäällikkö Jorma Suojanen.